

Евроцентър за малки и средни предприятия в Ботевград е създаден през 2005 г. програма Европа 2003 с цел да предоставя информация и консултации на българските предприемачи относно присъединяването на България към Европейския съюз.

Сред услугите на Евроцентъра са разпространяване на информация, консултации, безплатен достъп до Интернет, ползване на библиотеката към центъра, организация на семинари, преводни услуги и др.

Фондация Съвременност

ул. П. Славейков 8, ап.5
Ботевград 2140
Тел. 0723/2741
e-mail: suvremennost@abv.bg

Евроцентър за МСП
Бизнесцентър Симекс
пл. Незнаен войн 7, ет.2, офис 7
Ботевград 2140
Тел./факс: 0723/60185
E-mail: info@eurocenter-bg.org

Разпространява се безплатно.

Бизнесът в Европейския съюз

ЗЕМЕДЕЛИЕ

Съдържание

Европейска политика в областта на земеделието

Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз в растениевъдството.....2

Директни плащания в първите години след присъединяването на България към ЕС - Схема за плащане на единица площ (на хектар).....2

Обща организация на пазара в сектор "Полски култури".....4

Обща организация на пазара в сектор "Плодове и зеленчуци".....4

Споразумения и договорености в търговията със селскостопански стоки.....5

Политика на качеството - защитени наименования.....5

Изисквания за минимални размери на стопанства, които ще бъдат субсидирани.....6

Конкурентноспособност на българските земеделски продукти на европейския пазар.....6

Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз в животновъдството.....7

Къде могат да се регистрират земеделските производители?
.....8

Финансиращи програми

Програма САПАРД.....9

Държавен фонд "Земеделие".....10

Полезни контакти.....12

Програма Европа е инициатива на Европейската комисия, която подкрепя процеса на присъединяване на България към Европейския съюз като допринася за подобряване на познаването и разбирането на Европейския съюз, процеса на европейска интеграция и воденето на преговори и членство. За тази цел Програмата предоставя финансова подкрепа за проекти на граждански организации, местни власти и образователни институции в България.

Този документ е изготвен с финансовата помощ на Европейската комисия. Изложените в него възгледи са на Фондация Съвременност и по никакъв начин не отразяват официалната позиция на Европейската Комисия.

Европейска политика в областта на земеделието

Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз в растениевъдството

Директни плащания в първите години след присъединяването на България към ЕС - Схема за плащане на единица площ (на хектар)

В Общата позиция на ЕС (CONF BG 14/06 от 3. 06. 2004 г.) се дава възможност за България (каквато беше дадена и за 10-те нови страни членки), вместо да прилага схемите за единни плащане (СЕР) (Single Payment Scheme — SPS), въведени чрез реформата на ОСП, да прилага Схемата за плащане на единица площ (СПЕП) (Single Area Payment Scheme — SAPS). Това е плащане на хектар, което се прилага през ограничен период от време преди преминаване към схемите за директно подпомагане (прилагани от 15-те стари членки в съответствие с Регламент 1782/2003).

Тази схема ще се прилага три години, като законодателството дава възможност да се удължи този срок най-много на два пъти с по една година. Това е възможност за новоприсъединяващите се страни да избегнат прилагането на всички елементи от датата на присъединяване на Интегрираната схема за администриране и контрол, задължително изоставяне на угар и кръстосани съответствие като механизъм за санкциониране по 18-те задължителни европейски стандарти (околна среда, сигурност на храните, здравен на растенията и животните и хуманно отношение към животните).

Законодателна база за СПЕП е:

- Решение на Съвета 2004/281/ЕС от 22 март 2004 г., адаптиращо Договора за присъединяване на 10 нови страни членки;
- Регламент на Съвета 583/2004;
- Регламент на съвета 864/2004;
- Регламент на Комисията 2199/2003.

Размерът на плащането на хектар за отделните страни зависи от размера на използваната земеделска площ, която отговаря на изискванията за получаване на плащания и годишната финансова рамка, получена в резултат на преговорите с ЕС. Съгласно европейското законодателство минималният размер на ферма за получаване на плащане варира от 0,3 до 1,0 ха. Всички страни освен Кипър са определили минималния размер на фермата, която може да кандидатства за директни плащания на 1,0 ха. По този начин се намаляват административните разходи за прилагане на системата.

Размерът на плащането на хектар за България се изчислява, като се раздели годишният финансов пакет, определен за България, на използваната земеделска площ. За целите на СПЕП използваната земеделска площ (ИЗП) трябва да бъде в съответствие с дефиницията на ЕВРОСТАТ (независимо дали е в производство в този момент, или не) за годината преди присъединяване и коригирана с обективните критерии, които трябва да бъдат определени от България след одобрението на страната от Комисията. Дефиницията на ИЗП включва обработваемата земя, постоянните пасища, многогодишните култури (трайни насаждения) и семейни градини. Тези критерии включват и определянето на минималната площ на стопанството, за която могат да бъдат заявени плащания. Минималната площ от стопанството, за която могат да бъдат заявени плащанията, трябва да бъде над 0,3 ха, като България има възможност да увеличи минималната площ максимум до 1 ха.

Друг критерий за земята, за която се предоставят плащания по СПЕП, е да бъде поддържана в добро земеделско състояние и в съответствие с опазването на околната среда според *acquis*.

В Общата позиция на ЕС за България се определя период от три години за прилагането на СПЕП след присъединяването. В същото време България има възможност да прекъсне този период след първата или втората година след присъединяването. По време на периода за прилагане на СПЕП България трябва да предприеме всички необходими стъпки за изграждане на необходимите структури, изискуеми за нормалното функциониране на СЕР, и други схеми на плащане след изтичането на трите години, през които се прилага СПЕП. В края на преходния период България ще влезе в СЕР в тази ѝ форма, която ще се прилага от 15-те досегашни страни членки. Преди края на периода за прилагане на СПЕП, Комисията ще прецени състоянието на готовност на България за пълно прилагане на СЕР. На тази база Комисията ще вземе решение дали България може да ползва стандартните схеми за директно подпомагане, или може да реши да удължи подготовката за СПЕП от страна на България за период, необходим за установяването на необходимите процедури по управление и контрол и за правилното функциониране на СПЕП като цяло.

- Изплащане на директни плащания след изтичане на периода на действие на СПЕП - Схема за единно плащане (СЕР)
- Площи, подлежащи на подпомагане при единно плащане
- Интегрирана система за администриране и контрол
- Компютърна база данни (член 19 на Р 1782/2003)
- Система за идентификация на селскостопанските парцели (член 20 на Р 1782/2003 и член 6 на Р 796/2004)
- Система за регистрация и идентификация на правата за плащане (член 21 на Р/1782/2003)

- Заявления за помощи (член 22 на Р 1782/2003)
- Проверка на условия за избираемост (член 23 на Р 1782/2003)
- Кръстосани проверки (член 25 на Р 1782/2003)
- Идентификация на животни (Директива 92/102 и Регламент 1760/200)

Обща организация на пазара в сектор "Полски култури"

Основни елементи на Общата организация на пазара в сектора са интервенция, външнотърговски режим и директни плащания.

Елементите са взаимосвързани: при изменение на Общата организация на пазара, което включва намаление на интервенционната цена, производителите се компенсират с увеличаване на директните (компенсационни) плащания, за да не се намаляват доходите им. Външнотърговският режим защитава производителите, стимулира износа и регулира вноса на пазара на ЕС.

Целта на интервенцията е стабилизиране на пазара и преодоляване на нежелани спадове в пазарната среда. Чрез поддържането на стабилна цена се подпомагат и доходите на земеделските производители. Тя обхваща твърда и мека пшеница, ечемик, царевица, сорго.

- Основни регламенти
- Българското законодателство за интервенцията
- Търговия с трети страни
- Директни плащания
- Финансови аспекти

Обща организация на пазара в сектор "Флодове и зеленчуци"

Цел на режима е да се постигне баланс между търсене и предлагане на цени, които са справедливи за производителите, и да бъде насърчавана специализацията в рамките на Общността, като се отчита и влиянието на търговия с трети страни. Режимът обхваща малотрайни продукти и една от основните му цели е подобряване на тяхното качество.

Режимът обхваща всички плодове и зеленчуци с изключение на картофи, винено грозде, банани, фуражен фасул и грах. Общата организация на пазара обхваща маркетингови стандарти за качество и контрол за съответствие, организации на производителите, интервенции, външнотърговски режим.

Организации на производителите могат да бъдат призната в следните категории: пресни плодове и зеленчуци, плодове и зеленчуци за преработка, черупкови плодове, цитрусови плодове, гъби.

- Преработени плодове и зеленчуци
- Българско законодателство
- Финансови аспекти
- Индивидуални производители
- Организации на производителите

Повече информация по тези и други въпроси може да намерите в сайта на Министерството на земеделието и горите - www.mzgar.government.bg

Споразумения и договорености в търговията със селскостопански стоки

България води последователна либерална търговска политика, която в аграрния сектор е насочена към повишаване на конкурентноспособността на българското производство, насърчаване на износа и адаптиране на селскостопанските стоки към изискванията на европейските и световни пазари.

С изменението на Закона за подпомагане на земеделските производители (в сила от октомври 2002 г.) е създаде законово основание за въвеждане на изплащането на експортни субсидии. На тази основа бяха приети две наредби: Наредба за условията и реда за издаване на експортни лицензи (ПМС 143/2.7.2003 г., обн. в ДВ, 62/11.07.2003 г.) и Наредба № 42 от 24.10.2003 г. за условията и реда за изплащане на експортни субсидии при износ на земеделски продукти - ДВ, бр.97/4.11.2003 г.

- Инструменти на търговската политика
- Членство в Световната търговска организация (СТО)
- Преференциални споразумения
- Европейски съюз
- ЦЕФТА
- Двустранни споразумения

Повече информация по тези и други въпроси може да намерите в сайта на Министерството на земеделието и горите - www.mzgar.government.bg

Политика на качеството - защитени наименования

През 1992 г. ЕС приема законодателни мерки за защита на земеделските продукти и храни с регистрирано наименование за произход и географски указание, както и на земеделските продукти и храни с традиционно — специфичен характер и ги отличава със специални знаци — лого, които тези продукти могат да носят. Приетите регламенти формират Политиката на качество, чиято цел е защита на продукти с регистрирани наименования от

нелоялна конкуренция, защита на интересите на производителя, вложил дългогодишни усилия и средства в поддържането на високо качество и търговска репутация на своя продукт. Тя защитава и интересите на консуматорите, готови да заплатят по — висока цена за специфично качество на продуктите, носещи европейското лого върху опаковките си, като предвижда мерки за гарантиране и спазване на автентичността на продукта, който търсят да закупят.

Информация за приетите регламенти, процедури за регистрация в ЕК и какво прави България във връзка с прилагането на Политиката на качеството в периода преди присъединяването ни към ЕС можете да получите от Евроцентър за малки и средни предприятия — Ботевград.

Изисквания за минимални размери на стопанства, които ще бъдат субсидирани

Съгласно европейското законодателство минималният размер на стопанствата, за които могат да бъдат заявени плащанията по Схемата за единно плащане на хектар, може да варира в рамките на 0,3 - 1 хектар. Всяка страна самостоятелно избира минималния размер на подпомаганите стопанства според своите особености и възможностите на Разплащателната си агенция. За България това решение предстои да бъде взето.

Конкурентноспособност на българските земеделски продукти на европейския пазар

Анализът на структурата на износа за ЕС сочи доста голямо разнообразие от продукти. Най - значим дял заемат следните стоки: пшеница (13,1%), вино (12 %), семена от слънчоглед (9,5 %), агнешко месо (8,8 %), тютюн (5,4 %), гъши черен дроб (2,88 %), замразени зеленчуци (2 %), мед (1,98 %), череша (1,58 %). За периода 2000 - 2002 г. около 49,4 % от българския износ за ЕС се формира от стоки, за които ЕС прилага нулеви мита за неограничени количества. Останалите стоки се внасят в ЕС в рамките на квоти с намалени мита или неограничено по конвенционални мита.

Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на ЕС в животновъдството

Обща организация на пазара в сектор "Мляко и млечни продукти"

Общата организация на пазара на мляко и млечни продукти има за цел да стабилизира пазарите в подотрасъл мляко, като постигне баланс между търсене и предлагане, да осигури добър жизнен стандарт на фермерите, да подобри конкурентноспособността на млечните продукти на международните пазари и да стимулира консумацията на мляко и млечни продукти в рамките на Общността.

Режимът обхваща сурово краве мляко, млечна сметана, кисели млека, млечнокисели продукти, сирена, извара, суроватка, масло и други млечни изделия, лактоза и сироп от лактоза, храни за животни на базата на млечни продукти.

Основни елементи на режима са млечни квоти, интервенционни мерки, помощи за частно складиране, мерки за стимулиране консумацията на млечни продукти и външнотърговски режим.

- Млечни квоти
- Интервенция
- Помощи за частно складиране
- Обща организация на пазара за говеждо и телешко месо, птиче месо и яйца
- Директни плащания

Повече информация по тези и други въпроси може да намерите в Комуникационна стратегия за присъединяване на Република България към Европейския съюз "Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз в растениевъдството" и "Пазарни механизми и режими на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз в животновъдството" на сайта на Министерство на земеделието и горите - www.mzgar.government.bg ; Дирекция "Информация и връзки с обществеността" към Министерство на земеделието и горите; e-mail: press@mzgar.dovernment.bg , тел: 02/9 85 11 255.

Къде могат да се регистрират земеделските производители?

Регистрирането на земеделските производители става съгласно Наредба №3 от 16. 04. 2002 г. , издадена от Министъра на земеделието и горите.

С тази Наредба се определят условията и редът за регистриране на земеделските производители съгласно Закона за подпомагане на земеделските производители.

Регистърът на земеделските производители служи за набиране на информация за земеделското производство и неговите структури като основа за формирането и провеждането на държавната политика в земеделието и вземането на управленски решения.

На регистрацията подлежат юридически лица и физически лица, навършили 18 години, които осъществяват производство на земеделска продукция с цел продажба, с изключение на тютюнопроизводителите.

1. Регистрацията се извършва в Областна дирекция "Земеделие и гори" (ОД "ЗГ"), по постоянния адрес на физическото лице или по адреса на управление на юридическото лице въз основа на анкетни карти с анкетни формуляри, попълнени от земеделския производител.
2. Земеделският производител представя попълнени и заверени анкетни формуляри в поземлените комисии по местонахождение на имотите.
3. Регистрите се водят от областните дирекции "Земеделие, гори и аграрна реформа".
4. Всеки земеделски производител физическо лице или едноличен търговец се вписва в регистъра с единен граждански номер (ЕГН), а юридическото лице се вписва с единен идентификационен код (ЕИК) по БУЛСТАТ.
5. Въз основа на вписването на земеделския производител се издава регистрационна карта.

За повече информация може да се обърнете към:

- Съответната Общинска служба "Земеделие и гори",
- Областна служба за съвети в земеделието за София област - гр.София, ул. "Витоша"6, тел: 02/980 24 77, www.naas.government.bg, e-mail: sofia_oblast.m@naas.government.bg
- Областна дирекция "Земеделие и гори" - гр.София, бул. "Витоша"4, ет.2, www.odzg-sofiaobl.org
- Евроцентър за малки и средни предприятия - Ботевград

Финансиращи програми

Програма САПАРД

Общ обзор на програма САПАРД

Програмата е един от инструментите, подготвящи страните кандидатки за бъдещото им членство в областта на земеделието и селските райони. Програмата ще действа в периода 2000 - 2006 г. За България това означава годишна безвъзмездна помощ в размер около 53 млн. евро. В момента България е сключила финансови споразумения на обща стойност 219 000 000 евро.

Цели на програмата

Програмата има за цел да допринесе за прилагането на законодателството в сферата на Общата селскостопанска политика и да решава специфични проблеми за устойчиво адаптиране на земеделския сектор и селските райони в страните кандидатки.

Приоритетни области

- Подобряване на условията за производство, преработка и маркетинг на земеделската продукция, горски и рибни продукти съгласно европейските стандарти; развитие на екологосъобразно селско стопанство; подобряване на дейностите по опазване на околната среда;
- Интегрирано развитие на селските райони;
- Инвестиции в човешките ресурси;
- Техническа помощ.

Кой може да кандидатства?

- Физически лица, регистрирани по българското законодателство, на възраст от 18 до 55 години. За да бъдат подпомогнати те трябва да бъдат регистрирани като земеделски производители според Наредба №3 на Министерство на земеделието и горите от 16. 04. 2002 г.
- Юридически лица, регистрирани по българското законодателство, с не повече от 25 % държавно или общинско участие във фирмата.
- Общини от селските райони на страната.

Желаещите да кандидатстват с проект по САПАРД трябва да проверят кои са допустимите бенефициенти по съответната мярка. Основно условие за всеки кандидат, който желае да бъде

финансиран по програмата, е да няма просрочени задължения към банки, Държавен фонд "Земеделие" и никакви задължения към държавния и общинските бюджети.

Бизнес план по програма САПАРД

Образец на Бизнес план - как да кандидатстваме по програма САПАРД може да намерите на интернет сайта на Министерство на земеделието и горите:

www.mzgar.government.bg/Sapard/Documents.htm#nar или да се обърнете към Евроцентър за малки и средни предприятия.

Наредби за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по САПАРД може да намерите в ДВ, бр. 19 от 01.03. 2005 г.

Държавен фонд "Земеделие"

Държавен фонд "Земеделие" е национален партньор по програма САПАРД за осигуряване на необходимото държавно съфинансиране. Фондът функционира като разплащателна агенция за субсидиите, отпускани от ЕС по програма САПАРД.

Целеви субсидии от Държавен фонд "Земеделие"

- Подпомагане на земеделските производители за борба с обикновената полевка, 2005 г.;
- За произведени и продадени количества червена капия, реколта 2005 г.;
- За внос на разплодни юници и млечни породи дзвизки от специализирани месодайни породи през 2005 г.;
- За произведени и продадени количества захарно цвекло, реколта 2005 г.;
- За опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2005 г.;
- За произведени и продадени количества домати готова продукция, реколта 2005 г.;
- За обработване на пустеещи частни земеделски земи през 2005 г.;

Повече информация за целевите субсидии може да намерите на следния адрес:

www.mzgar.government.bg/Begin/DF/2005/cel_subs/cel_subs.asp

Условията за целеви кредити може да намерите на следния адрес:

www.mzgar.government.bg/Begin/DF/2005/celevi_kredit_cel_kredit.asp

Субсидии от Държавен фонд "Земеделие" по инвестиционни програми

- Растениевъдство
- Животновъдство
- Селскостопанска техника

Указанията за практическото прилагане на програмите и кредити по инвестиционните програми може да намерите на: www.mzgar.government.bg/Begin/DF/2005/inv_prog/inv_pro.asp

Капиталови субсидии от Държавен фонд "Земеделие" към инвестиционните програми

- За създаване на трайни насаждения от лозя, рози и овощни масиви; оранжерии за зеленчукопроизводство и създаване на пчелини;
- За покриване на разходи за лихви;

Повече информация може да намерите на:

www.mzgar.government.bg/Begin/DF/2005/capital_inv/cap_inv.asp

Информация и изясняване на всички етапи и процедури за кандидатстване по мерките и подмерките на програмата може да намерите от:

- Интернет страницата на Министерство на земеделието и горите - www.mzgar.government.bg
- Интернет страницата на Делегацията на Европейската комисия в България - www.evropa.bg
- Агенция САПАРД, Държавен фонд "Земеделие", гр. София, бул. "Цар Освободител" III, №136, тел: 02/818 72 02;

Полезни контакти:

1. Областна служба за съвети в земеделието - гр. София, бул. "Витоша"6, тел.: 02/980 24 77, e-mail: sofiaoblast.m@naas.government.bg, www.naas.government.bg
2. Министерство на земеделието и горите - www.mzgar.government.bg
3. Делегация на Европейската комисия в България - www.evropa.bg
4. Генерална дирекция "Разширяване" на Европейската комисия - www.europa.eu.int/comm/enlargement/pas/sapard.htm
5. Генерална дирекция "Земеделие" на Европейската комисия - http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/countries/bulgaria/index_en.htm
6. Държавен фонд "Земеделие" - Агенция "САПАРД"
София 1040, бул. "Цар Борис III"136,
тел.: 02/818 72 02, факс: 02/818 72 67
7. Евроцентър за малки и средни предприятия - Ботевград,
пл. "Незнаен войн" №7, Бизнес център, ет. 2, офис №7,
тел.: 0723/60185, e-mail: info@eurocenter-bg.org